

פקחים צעירים שמורת טבע עין אפק

ההרפתקה מתחילה!

החוברת של

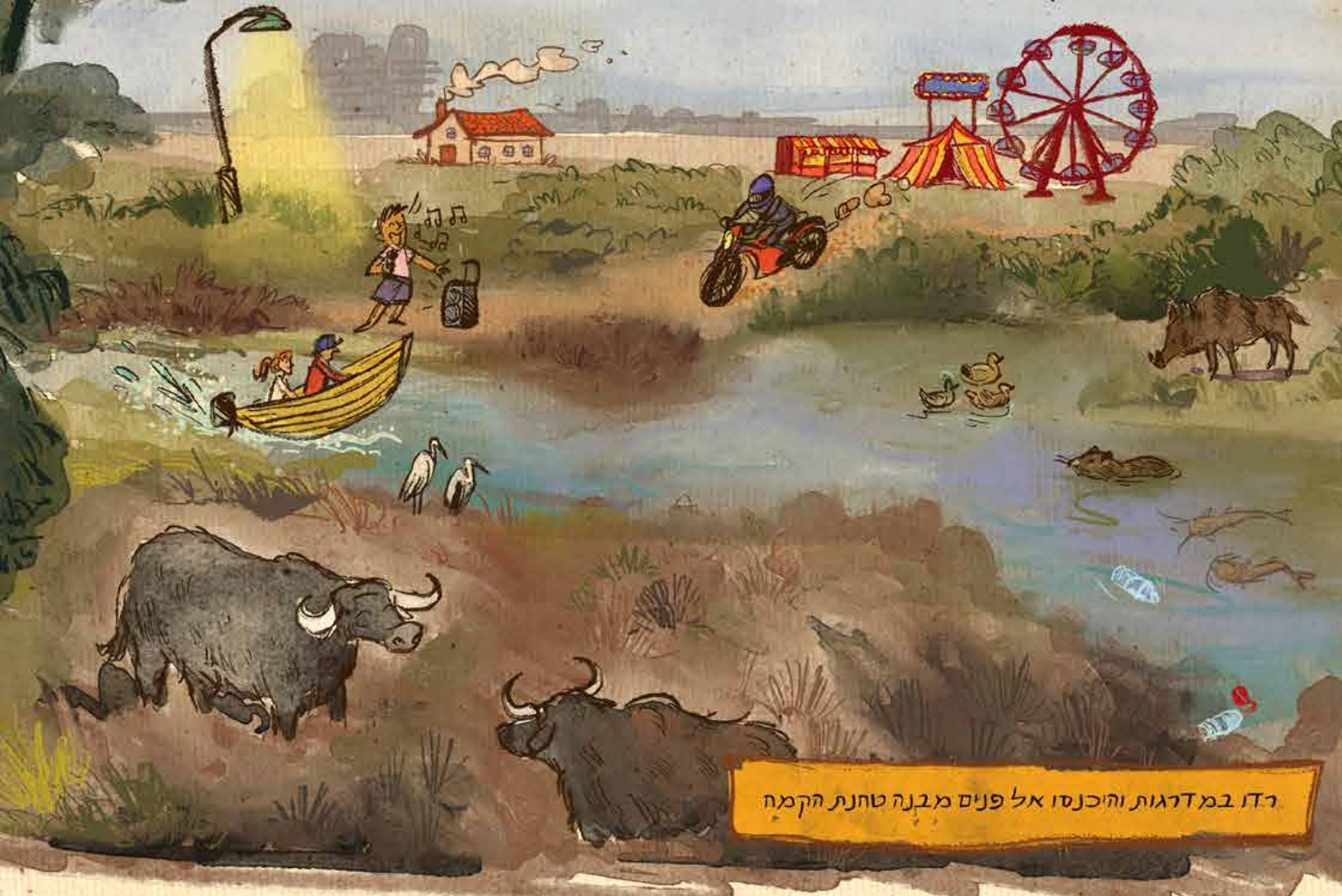

משימה 1 - בין הטבע לעיר

ברוכים הבאים אל אחת משמורות הטבע המיוחדות בישראל! שמורת עין אפק משמרת את נופי הביצה שרובם כבר אבדו מן הארץ. זהו ביתם המוגן של מיני ציפורים, יונקים, זוחלים, דו-חיים, דגים, חסרי חוליות וצמחים.

הנוף מכאן נהדר, אך ודאי תבחינו גם בשכונת מגורים ש"צמחה" לה במערב. זוהי דוגמה לכך שהטבע הפראי והמיוחד - אינו תמיד מובן מאליו. לעיתים הוא גם מצוי בסכנה, בעיקר בגלל מעשיהם של בני האדם שבונים ערים, סוללים כבישים ומזהמים את האוויר והמים. החוכמה היא לדעת כיצד לחיות בשלום עם הטבע: לבנות - בלי להרוס, להתפתח - בלי לקלקל.

הביטו באיור הבא והקיפו בעיגול דברים שלדעתכם לא צריכים להימצא בשמורת טבע מוגנת.

רדו במדרגות והיכנסו אל פנים מבנה טחנת הקמח.

ילדים שלום

אני ארצי, ואני יעל.

כמוכם אני שוכב וצעיר ואוהב לטייל ברחבי ישראל.

הייתי כבר בשפע של מקומות!

ויש לי עוד אתרים רבים לראות...

במדבר, בחורש, בחוף ובים,

בכולם אני מטייל ושומר עליהם גם!

רוצים להצטרף אליי? לכיף?

ללמוד דברים מרתקים וגם לשמור על הסביבה?

רוצים? מצוין! אז בואו נטייל באהבה.

קחו את החוברת וביחד נטייל בשמורת טבע עין אפק.

כאן תגלו נופים נדירים של ביצות ואגמים,

וגם צמחים ובעלי חיים שמתגוררים כאן כבר דורות רבים.

הצטרפו אלינו ותהיו "פקחים צעירים",

ובדרך תלמדו איך מטיילים נכון וגם נהנים.

הרימו רגליים וקרניים, קחו עט והורים,

נפתור חידות ונבין את סוד הדברים.

וכשתשלימו את כל המשימות

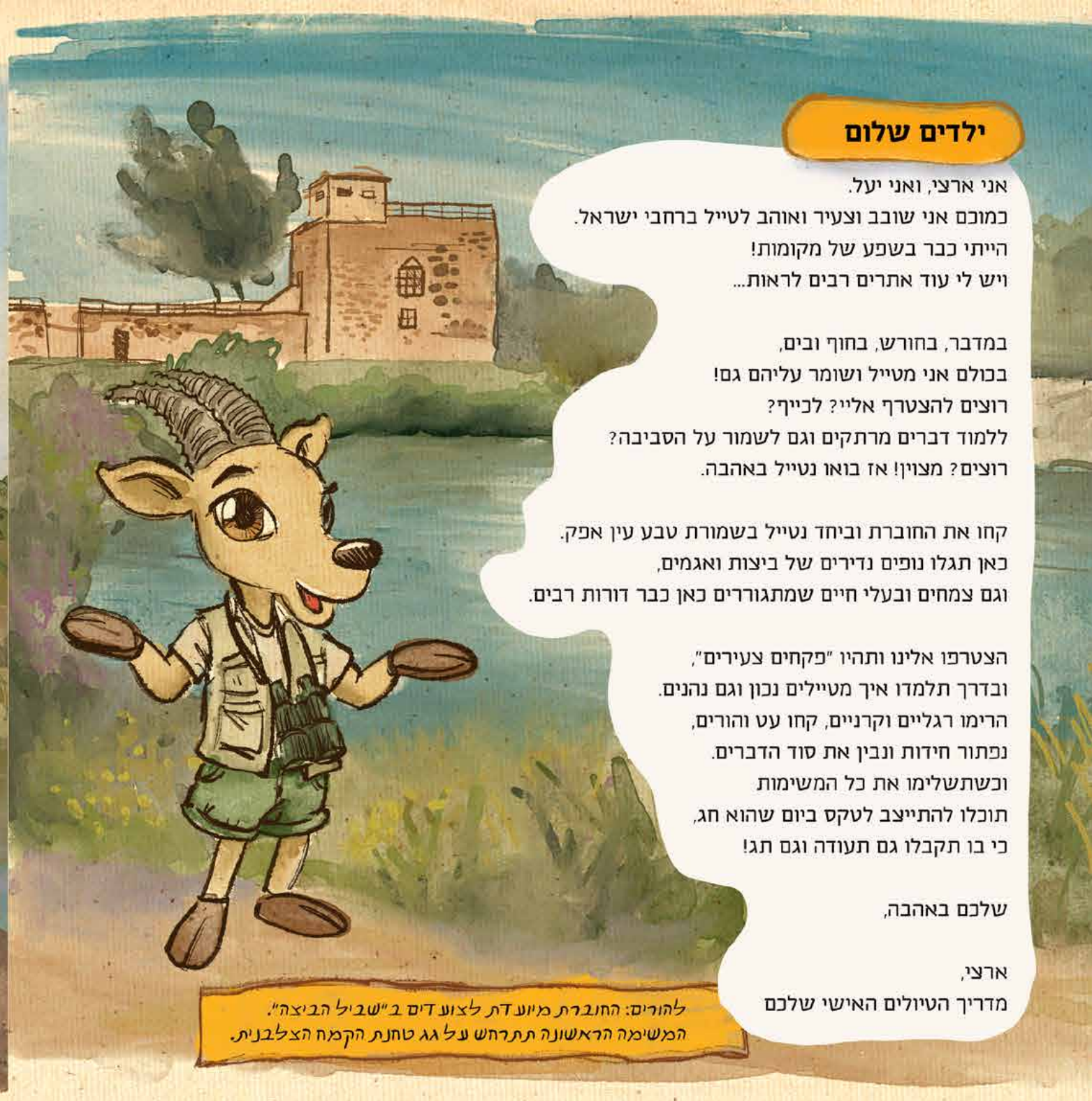
תוכלו להתייצב לטקס ביום שהוא חג,

כי בו תקבלו גם תעודה וגם תג!

שלכם באהבה,

ארצי,

מדריך הטיולים האישי שלכם

להורים: החוברת מיועדת לצועדים ב"שביל הביצה". המשימה הראשונה תתרחש על גג טחנת הקמח הצלבנית.

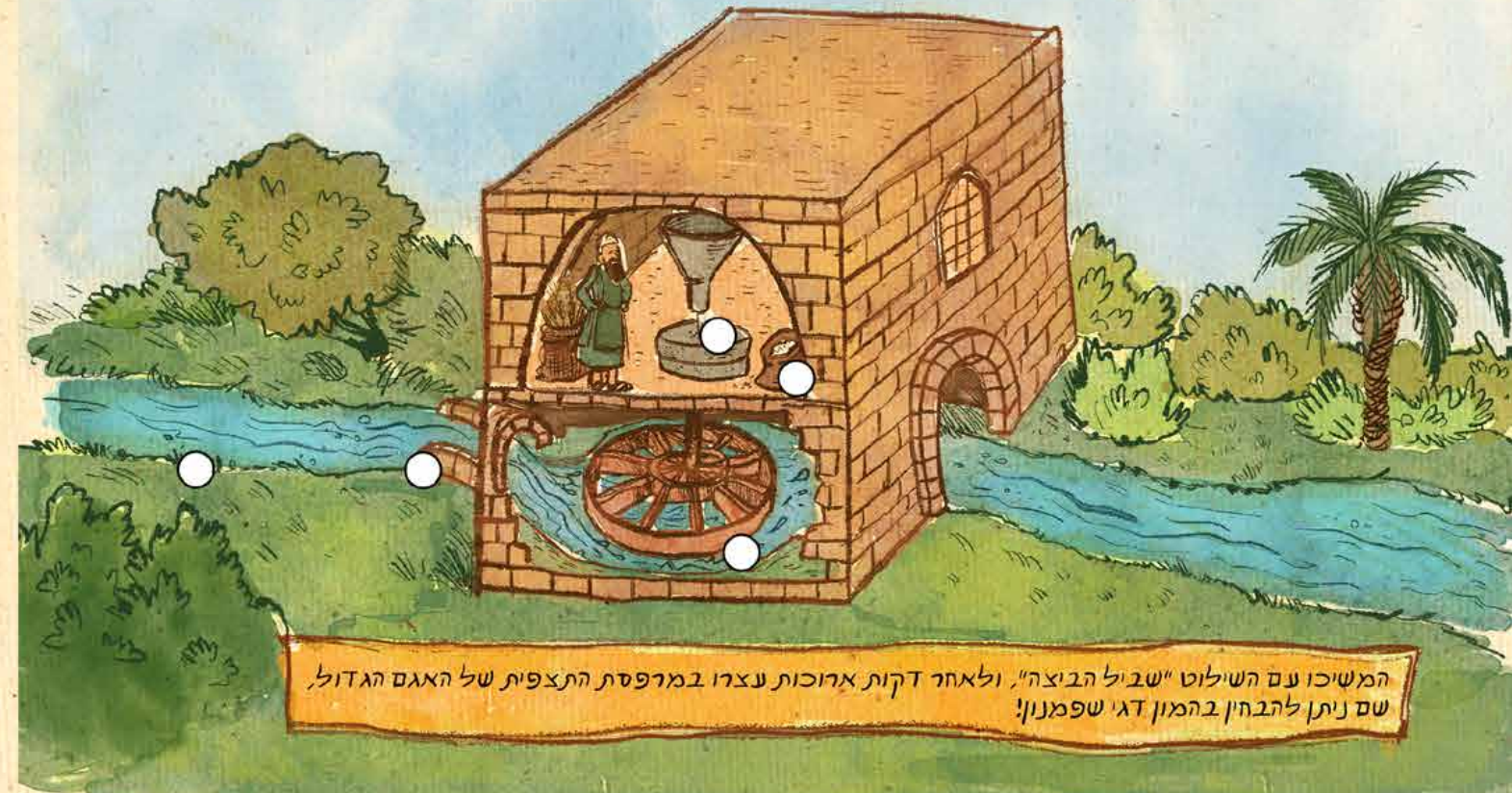
משימה 2 - טחנת הקמח מתעוררת לחיים

המקום שבו אתם נמצאים הוא טחנת קמח שנבנתה על ידי הצלבנים, שהגיעו מאירופה לישראל לפני כ-900 שנים. הצלבנים כבשו את עכו וחטיפה הסמוכות, וכאן, בלב אזור חקלאי, הם הקימו טחנה שניצלה את כוח המים של נחל הנעמן, לשם הפעלתה. את הקמח שנטחן, הם הובילו בסירות על פני הנחל, עד לעיר עכו. האם אתם יכולים לדמיין זאת?

הרימו מבט ושימו לב ל"טבעות" האבן שתלויות מהתקרה. מטבעות אלו נתלו משפכים גדולים שהכילו את זרעי החיטה.

רשמו את מספרי פעולות הטחינה השונות במקומות המתאימים להן באיור:

1. מים זורמים בנחל נעמן
2. המים חולפים בטחנת הקמח באמצעות מגלש
3. זרימת המים מסובבת את גלגל הכפות, שנמצא בחלקה התחתון של הטחנה
4. גלגל הכפות גורם לאבני הריחיים להסתובב
5. אבני הריחיים טוחנות את גרגירי החיטה והופכות אותם לקמח

המשיכו עם השילוט "שביל הביצה", ולאחר דקות ארוכות נצרו במרפסת התצפית של האגם הגדול, שם ניתן להבחין בהמון דגי שפמנון!

משימה 3 - סוד המים: בין מעיינות וביצות

השלימו את המילים החסרות לפי האיורים - וגלו את הסיפור המרתק של שמורת הטבע עין אפק.

השמורה היא למעשה "בית גידול לח" שבו מקורות מים ומקווי מים מגוונים: מעיינות, פלגים, וגם שטחי אחו וביצה. למעשה, אם הייתם מגיעים לכאן לפני מאות שנים ויותר, הייתם מוקפים בהמון ביצות ענקיות. כיום, נותרו מהן שרידים קטנים בלבד. פעם, סברו שיש "להילחם" בביצות ולייבש אותן. כיום יודעים שיש לביצות חשיבות רבה:

הן משמשות מקור חיים עבור צמחים ובעלי חיים רבים.

בשמורה משגשגים ערכי טבע שאופייניים לבתי גידול לחים: צמחיית מים, יונקים, מיני _____, וגם מגוון של _____, וכך, השמורה הזו נחשבת למעין _____ ירוק שנמצא ב- _____ אזור עירוני צפוף.

כל אלו חיים כאן בזכות מקורות ה- _____ שבשמורה. אלו הם "מעיינות אפק", שנובעים מתוך עומק הקרקע. אך כולנו _____ מים ומשתמשים בהם לצרכים נוספים, לכן נשאבים מהאזור מים רבים - מה שעלול לפגוע בחי ובצומח בשמורה. לכן, לעתים יש צורך לבצע _____, כדי להגיע אל מי התהום ולהזרים לכאן מים נוספים.

הידעת?

כמו בכל שמורת טבע, אין להאכיל את בעלי החיים בעין אפק. המזון שלנו פוגע בבריאותם, גורם להם להיות תלויים באדם, "לשכוח" את יכולת חיפוש המזון והציד שלהם וגורם להם להתרבות באופן לא טבעי. זכרו: הטבע מספק לבעלי החיים את כל מה שהם זקוקים לו!

מכאן צעדו והגיעו לראש "תצפית הג'מוסים".

משימה 4 - ג'מוסים וחברים נוספים

הביטו היטב בנוף, וסמנו V ליד 5 לפחות מתוך 8 הפריטים, הצמחים ובעלי החיים שאתם מגלים:

☐ סכר קדום

☐ מקווה מים

☐ ברווזים

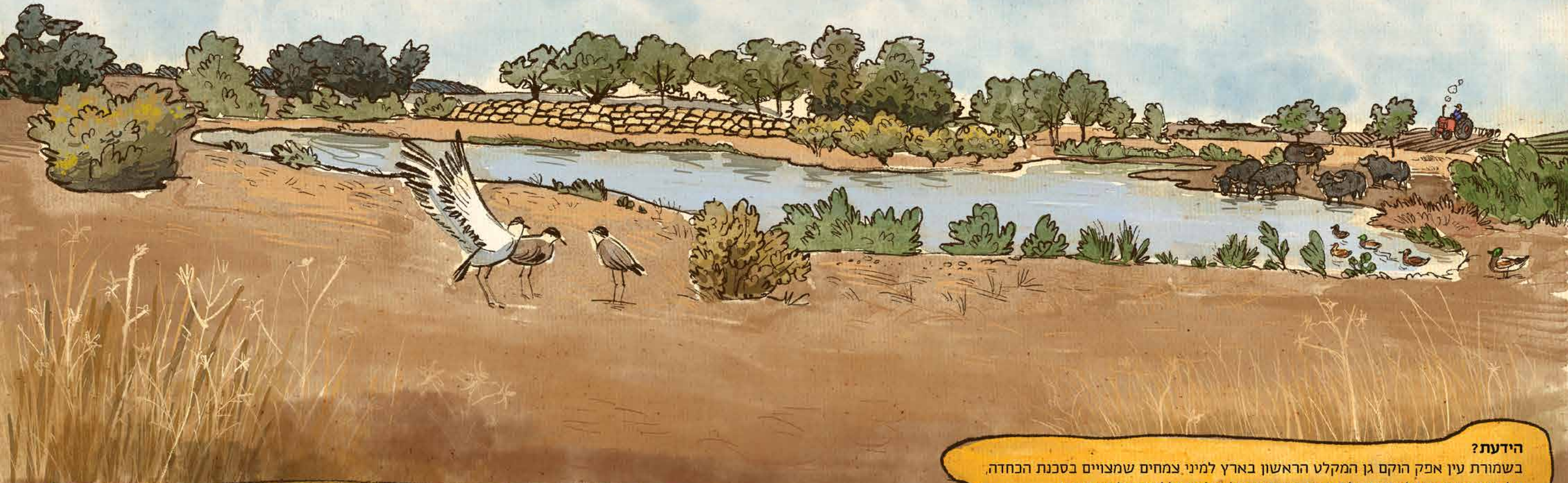
☐ שדות חקלאיים

☐ ג'מוסים

☐ סיקסקים (עופות המקננים על הקרקע)

☐ עצי אקליפטוס

הביטו צפונה לעבר שטח המרעה (אחו). אולי תבחינו בבעלי חיים גדולים ומרשימים - אלו הם הג'מוסים (תאואים). הג'מוס הוא בהמה ממשפחת הפריים, שאוהב לרבוץ במים ובבוץ. פעם, לפני שיובשו הביצות, היו כאן המון ג'מוסים, אך במרוצת השנים קמו ערים וכבישים - והם נעלמו מהנוף. הג'מוסים שתראו היום, הם צאצאים של ג'מוסים שהובאו לכאן לפני כ-30 שנים, על ידי רשות הטבע והגנים.

הידעת?

בשמורת עין אפק הוקם גן המקלט הראשון בארץ למיני צמחים שמצויים בסכנת הכחדה, חלקם נדירים. מומלץ מאוד לבקר בו בסוף הטיול שלכם, וללמוד על חשיבותו.

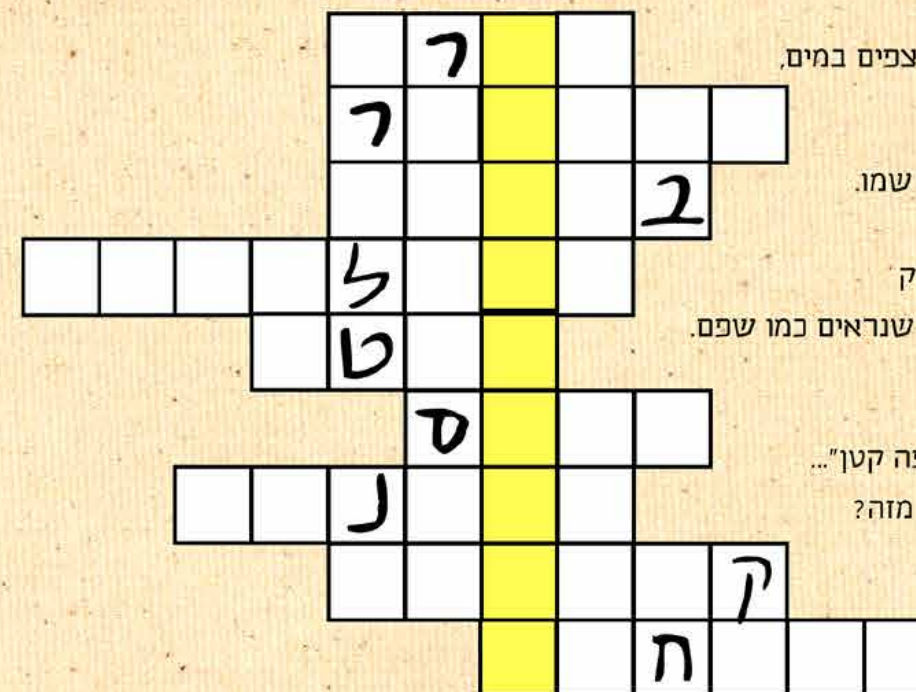
המשיכו בשביל הביצה, חצו את האגם בשביל הצף ומיד לאחר מכן שבו במרפסת התצפית שבצדו השני של האגם.

משימה 5 - מי מסתתר בשמורה?

שמורת הטבע הזו היא ביתם של צמחים ממינים רבים: קנה מצוי, פטל קדוש, סוף מצוי, שיחי סמר, עצי אשל ועוד. בכולם קל להבחין, אך מי שבאמת מסתתרים כאן, במקום שופע מים זה, הם בעלי החיים הרבים. את חלקם תוכלו לגלות בתשבץ שלפניכם.

כדי לפתור את התשבץ, היעזרו בהורים ובדפדפת המידע בכניסה לשמורה. בסוף, גלו בקטע המסומן בצהוב את שמו של מקום יפה שאליו תגיעו עוד מעט!

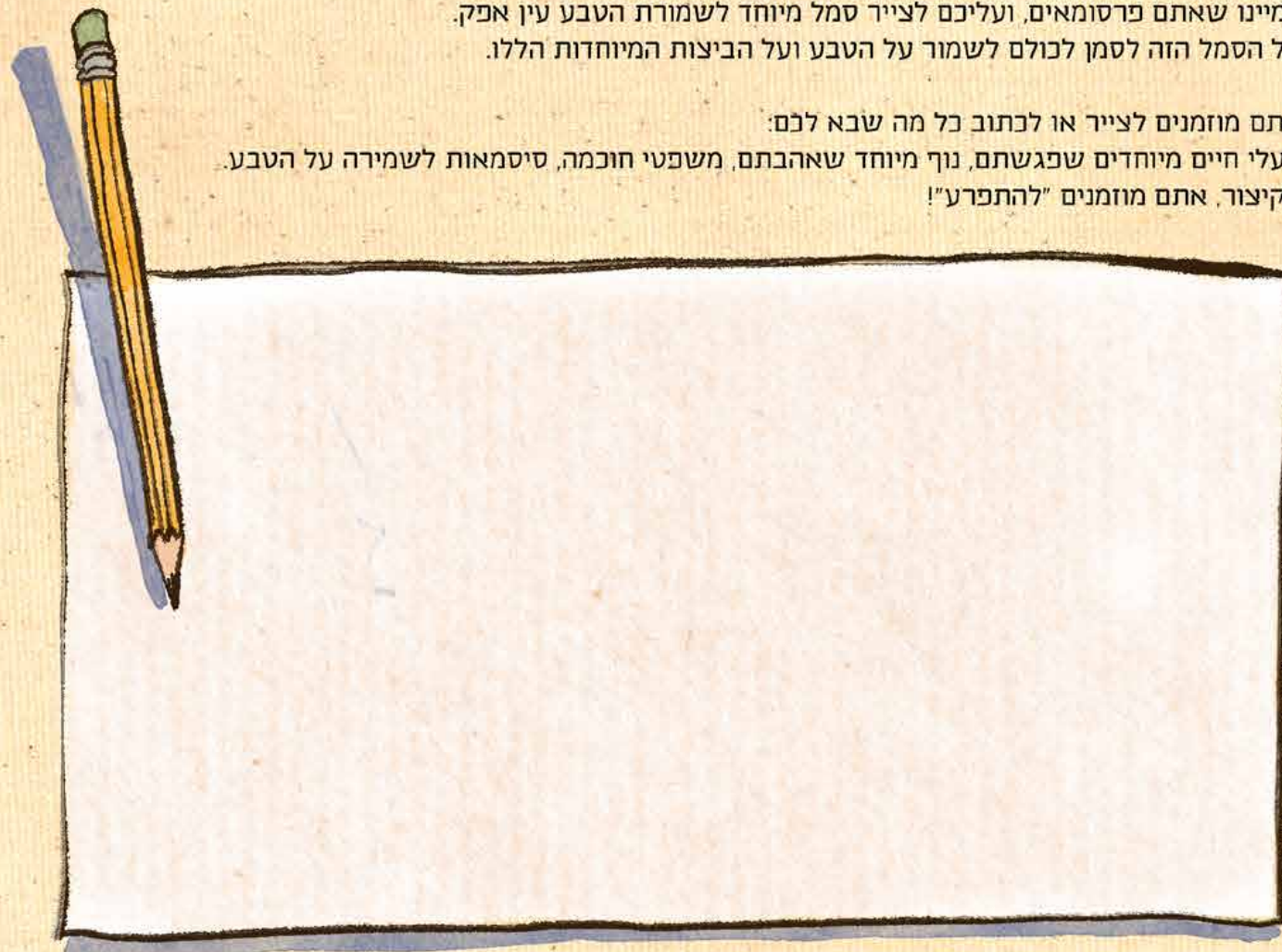
1. הצב הזה ממש לא קשה. ממש להיפך!
2. ליונק זה רגליים קצרות, אוזניים קטנות ושמו הוא שם נרדף ל"זללן". והוא גם לא כשר... "שם המשפחה" שלו הוא "בר" (איזה רמז עבה!)
3. מין של ברווז ששמו מזכיר ברך...
4. החתול הזה אוהב לגור באזורים שמוצפים במים, עם קרקע בוצית
5. בעל חיים שנושם במים, עם שריון וצבתות מפחידות. יש אפילו מזל על שמו.
6. שמו העברי הוא "תאו", ולא מזמן אולי גם ראיתם אותו מרחוק
7. הדג הזה קיבל את שמו בזכות זימים שנראים כמו שפם. גם אותו אולי פגשתם לאחרונה!
8. נשמע שלדג הזה לא חם. שמו מסתים במשהו שנשמע כמו "פה קטן"...
9. לשלדג הזה יש חזה לבן. יותר פשוט מזה?

משימה 6 - יצירתיות זה בטבע שלכם!

גם ברכת סופיה היא שריד לביצות האדירות שכיסו בעבר את האזור. אם תעמדו בשקט, אולי תבחינו בעופות מים המחפשים מזון. בקיצור, זהו מקום נהדר ומלא בהשראה למשימה הבאה: דמיינו שאתם פרסומאים, ועליכם לצייר סמל מיוחד לשמורת הטבע עין אפק. על הסמל הזה לסמן לכולם לשמור על הטבע ועל הביצות המיוחדות הללו.

אתם מוזמנים לצייר או לכתוב כל מה שבא לכם: בעלי חיים מיוחדים שפגשתם, נוף מיוחד שאהבתם, משפטי חוכמה, סיסמאות לשמירה על הטבע. בקיצור, אתם מוזמנים "להתפרע"!

בא לכם לשלוח לנו את היצירה שעשיתם? פשוט בקשו מההורים לצלמה ולשלוח אלינו בדוא"ל: st.afeq@npa.org.il

נכון שנעים פה, ליד המים? הישארו כאן ועברו למשימה האחרונה.

כעת צעדו עם השביל ותפסו פינה נעימה ליד "ברכת סופיה".

משימה 7 - פקחים צעירים למען הסביבה

היי חברים וחברות שלי!

רגע לפני שאתם משלימים את הסיור בשמורת טבע עין אפק אני רוצה שתדעו דבר חשוב:

כשתראו את הסמל הזה ברחבי ישראל, דעו שהגעתם למקום מיוחד שיש לשמור עליו. הנה שלושה כללים שיעזרו לכם לשמור על הטבע:

על השביל: לכו אך ורק בשבילים המסומנים - למען ביטחונכם וגם כדי לא לפגוע בצמחים, בבעלי חיים ובעתיקות בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע.

ניקיון בכל מצב: שמרו על הניקיון. לכולנו לכלוך אינו נעים, אבל את בעלי החיים הוא מסכן ממש. **הביטו ואל תגעו:** אנא, אל תגעו בחי ובצומח שסביבכם. נגיעה עלולה לפגוע בהם.

התבוננו באיורים והקיפו בעיגול את ההתנהגויות המזיקות שאולי ראיתם בביקורכם בשמורת הטבע. לא נתקלתם בהתנהגות מזיקה? נהדר! כולנו הרווחנו!

ועתה, אם השלמתם בהצלחה שש משימות לכל הפחות, אתם ראויים לקבל תג "פקחים צעירים" בטקס ההתחייבות שלנו. הטקס יתקיים ליד מרכז השירות.

התחייבות הפקחים הצעירים

אני, פקח/ית צעיר/ה בישראל, אמשך לצאת לטבע, להכיר ולטייל. אספר לילדים אחרים, לקרובים ולשכנים על מה שלמדתי בשמורת טבע עין אפק וכמובן - על "פקחים צעירים".

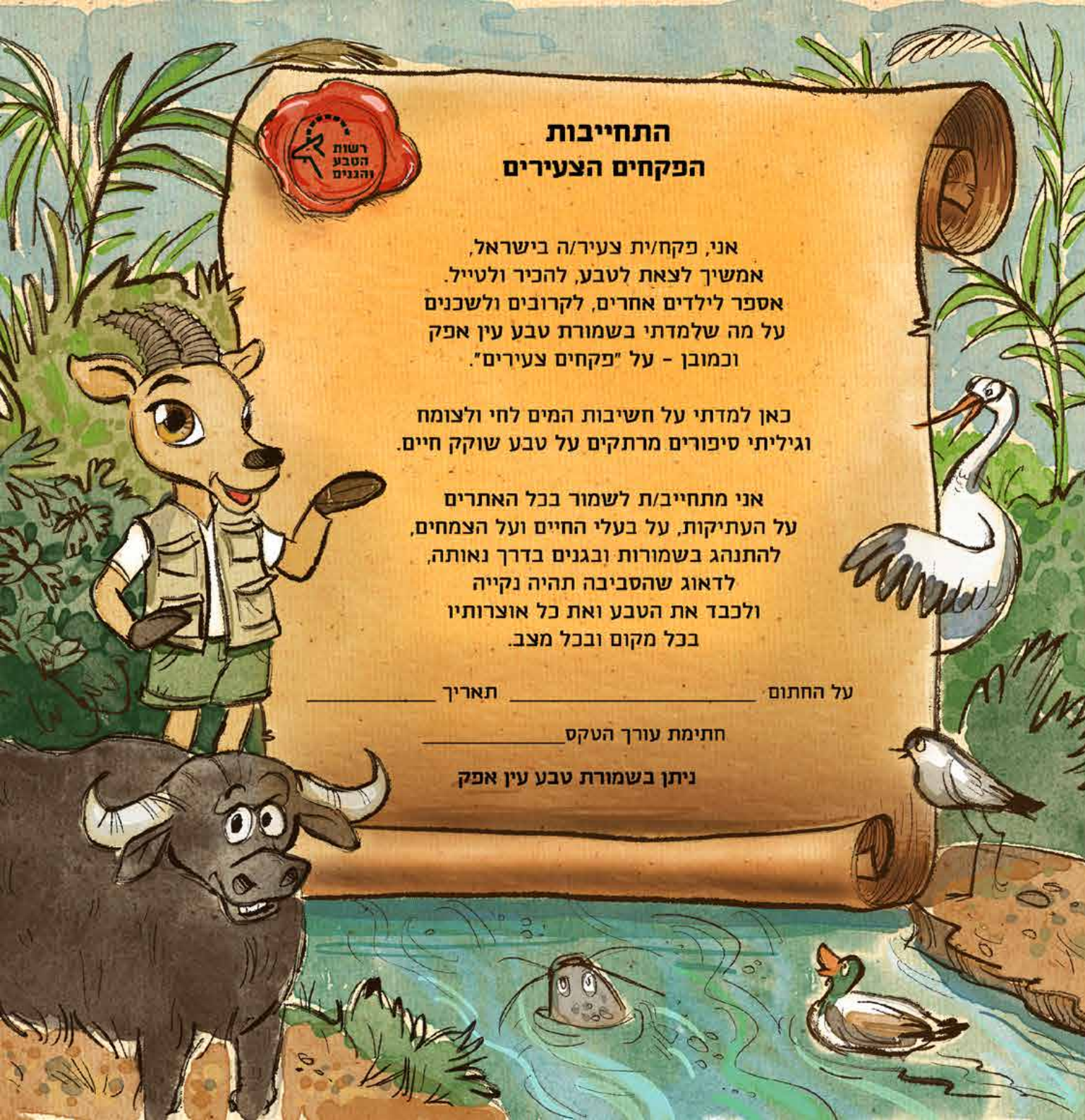
כאן למדתי על חשיבות המים לחי ולצומח וגיליתי סיפורים מרתקים על טבע שוקק חיים.

אני מתחייב/ת לשמור בכל האתרים על העתיקות, על בעלי החיים ועל הצמחים, להתנהג בשמורות ובגנים בדרך נאותה, לדאוג שהסביבה תהיה נקייה ולכבד את הטבע ואת כל אוצרותיו בכל מקום ובכל מצב.

על החתום _____ תאריך _____

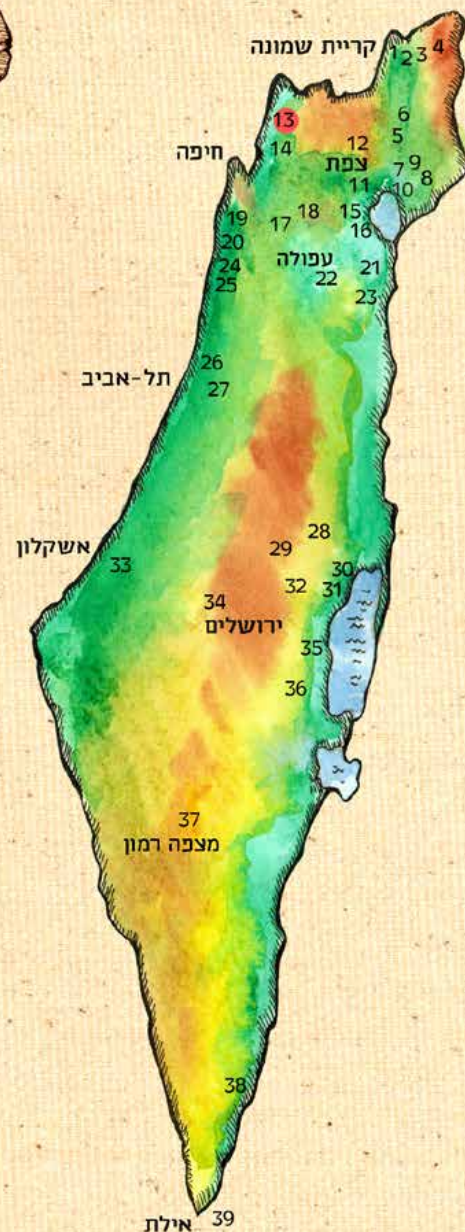
חתימת עורך הטקס

ניתן בשמורת טבע עין אפק

פקחים צעירים ברחבי הארץ

1. שמורת טבע נחל עיון
2. שמורת טבע תל-דן
3. שמורת טבע נחל חרמון (הבניאס)
4. גן לאומי מבצר נמרוד
5. גן לאומי תל חצור
6. שמורת טבע החולה
7. שמורת טבע נחל משושים
8. שמורת טבע גמלא
9. שמורת טבע יהודיה
10. שמורת טבע מגידסה
11. גן לאומי כורזים
12. שמורת טבע נחל עמוד
13. שמורת טבע עין אפק
14. גן לאומי מבצר יחיעם
15. גן לאומי ושמורת טבע ארבל
16. גן לאומי חמת טבריה העתיקה
17. גן לאומי ציפורי
18. גן לאומי בית שערים
19. שמורת טבע נחל מערות
20. שמורת טבע חוף דור הבונים
21. גן לאומי כוכב הירדן
22. גן לאומי מעיין חרוד
23. גן לאומי בית שאן
24. שמורת טבע נחל תנינים
25. גן לאומי קיסריה
26. גן לאומי אפולוניה
27. גן לאומי ירקון
28. שמורת טבע נחל פרת
29. גן לאומי עין חמד
30. פארק (גן לאומי) קומראן
31. שמורת טבע עיינות צוקים
32. פארק (גן לאומי) הרודיון
33. גן לאומי אשקלון
34. גן לאומי בית גוברין
35. שמורת טבע עין גדי
36. גן לאומי מצדה
37. גן לאומי עבדת
38. שמורת טבע חי-בר יוטבתה
39. שמורת טבע חוף האלמוגים

נתראה
בגנים הלאומיים
ובשמורות הטבע!

חוברת פקח צעיר עין אפק

מחיר: 12.00 ש"ח

10000958

חפשו אותנו ב-

כתיבה: אייל שפירא איור ועיצוב: ענבל שריד בר שקד